

รายงานการศึกษา

เรื่อง

การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรณะ กรุงเทพมหานคร

โดย

นายโมฆิต อักษรชาติ

เลขานุการสำนักการศึกษา

เสนอ

คณะกรรมการหลักสูตรนักบริหาร

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารมหานครระดับสูง รุ่นที่ ๑๐
ระหว่างวันที่ ๒๐ เมษายน – ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญภาพ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์.....	5
ประโยชน์ในการศึกษา.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม.....	7
คุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียน.....	9
โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน.....	12
ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน.....	13
บทที่ 3 เนื้อหา รายละเอียดของเรื่อง	
กลยุทธ์ในการใช้แหล่งเรียนรู้.....	18
วิธีการศึกษา.....	20
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
บทสรุป.....	23
ข้อเสนอแนะ.....	26
บรรณานุกรม.....	27
ภาคผนวก.....	29

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1	โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน..... 13
ภาพที่ 2	ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน..... 14
ภาพที่ 3	ยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการจัดและ การใช้แหล่งเรียนรู้..... 15
ภาพที่ 4	ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ..... 16
ภาพที่ 5	ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน... 17

คำนำ

รายงานการศึกษา เรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน ทัศนศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชวัตรบูรณะ กรุงเทพมหานคร ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน ทั้งนี้ทางโรงเรียนวัดบางปะกอกได้ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในด้านวิชาการที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ มีมาตรฐาน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นควรจะให้มีการศึกษารูปแบบและผลของการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีอยู่ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และแนวทางให้สถานศึกษาได้นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในทุกระดับต่อไป ท้ายนี้ผู้ศึกษาขอขอบคุณรศ.ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำรายงานมา ณ โอกาสนี้

โมมิต อักษรชาติ

มิถุนายน 2558

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญ 4 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ในส่วนของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นั้น สถานศึกษาได้มีการดำเนินการอย่างหลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ห้องสมุดชุมชน การใช้ทรัพยากรบุคคลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน รวมถึงการสร้างศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวสามารถนำไปใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร มีแนวนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังจะเห็นได้จากงานด้านวิชาการในปีการศึกษา 2557 พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการร่วมกับครูผู้ปกครอง ก่อสร้างอาคารหลวงปู่ฟุ้ง(ศูนย์การเรียนรู้) เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน โรงเรียนวัดบางปะกอกร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึกกิจกรรมต่างๆ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ สนใจในการรับฟังการบรรยายจากวิทยากร เพื่อสร้างความเข้าใจในการที่จะเข้าร่วมประชุมเป็นอย่างดี นำไปสู่การแบ่งกลุ่มปฏิบัติ จนสามารถเขียนแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่จะส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน จัดทำโครงการเพื่อพัฒนารวมทั้งกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ โรงเรียนควรจะได้มีการวางแผนให้ผู้รับผิดชอบและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทำความเข้าใจระบบงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆให้ชัดเจน สามารถนำความรู้ ความเข้าใจด้านคุณธรรม จริยธรรมที่จะนำมาสอดแทรกเนื้อหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างเพียงพอและเพื่อให้การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คู่มีค่า ควรจะได้มีการศึกษารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ การพัฒนาการทำงานเป็นทีม รวมทั้งการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อปรับกระบวนการและวิธีการในการพัฒนาให้เหมาะสมต่อไป

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับว่ามีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความคิด ทักษะ ค่านิยม คุณธรรม และความประพฤติ การเปลี่ยนแปลงอย่างหลากหลายจึงนำไปสู่ การปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) รัฐบาลจะมุ่งเน้นให้คนไทย ได้เรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลักสามประการคือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา มีกรอบ แนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการคือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาครูยุคใหม่ พัฒนา คุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ การพัฒนา คุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ในการปฏิรูปการศึกษานี้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆสำหรับ การศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีมาตรการเพื่อรองรับ ให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพ ราคาเหมาะสม พัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา โครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาเรียนรู้ พัฒนาห้องสมุดชุมชนให้กระจาย อย่างทั่วถึงในลักษณะห้องสมุดที่มีชีวิต พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆที่หลากหลายมีคุณภาพ ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น สังคม เพื่อเอื้อต่อการศึกษาเรียนรู้ ระดมทรัพยากร บุคคลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้และ พัฒนาการเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา. 2552 : 21)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้มุ่ง ให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีความรู้ สามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและการศึกษาต่อในระดับชั้นการศึกษาที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดแหล่งเรียนรู้และ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ด้วย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 25 ได้ระบุไว้ว่ารัฐต้อง ส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมุ่งให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตลอดเวลา

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความมุ่งหมายที่จะให้การจัดการศึกษาพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงต้องถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับการสนใจและความถนัดของผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ต้องผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ต้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา เมื่อการศึกษาจะต้องปฏิรูปการเรียนรู้ให้เป็นไปในลักษณะดังกล่าว สื่อการเรียนรู้ต้องมีความหลากหลาย ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวสามารถนำมาใช้เป็นการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2553 : 81)

ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ จึงได้มีนโยบายให้ครูและบุคลากรช่วยกันจัดทำแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยให้ใช้พื้นที่ที่มีอย่างคุ้มค่า แบ่งหน้าที่รับผิดชอบของห้องเรียน พื้นที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นเรื่องความสะอาด สวยงาม ปลอดภัยและที่สำคัญต้องเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนได้ ตลอดจนครูต้องปรับเปลี่ยนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญต้องพัฒนาตนเองให้ทันยุคสมัยทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ผู้บริหารจึงต้องพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะแหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งข้อมูล ข่าวสารความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ได้ด้วยตนเองจากการคิดเอง ปฏิบัติเองและสร้างความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย และต่อเนื่องจนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และสุดท้ายเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้ การสอน มีความมุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่และที่สำคัญจะต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้จาก สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายรวมทั้งเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ หลักสูตรได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของสื่อเพื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนและผู้สอนได้ร่วมกันวิเคราะห์ พัฒนาและร่วมกันสรรหาเพื่อใช้ศึกษาหาความรู้

ด้วยตนเอง ทำให้มองเห็นภาพความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่ร่วมกันสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (กรมวิชาการ. 2545 : 23)

โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชพฤกษ์ กรุงเทพมหานคร มีแนวนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยมีขอบข่ายการดำเนินงานดังนี้ 1) สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นใกล้เคียง 2) จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง 3) จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการดำเนินงานด้านวิชาการในรอบปีการศึกษา 2557 พบว่าโรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในด้านวิชาการที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนในด้านที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมโรงเรียนได้ร่วมกับครู ผู้ปกครองดำเนินการก่อสร้างอาคารหลวงพ่อพริ้งเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยในปีการศึกษา 2558 โรงเรียนได้จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมให้เกิดการจัดกิจกรรมหรือแผนการดำเนินการ ประกอบกับพบแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของปัญหาความประพฤติที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียนในระดับชั้นต่างๆ (โรงเรียนวัดบางปะกอก 2557 : 12)

จากเหตุผลนี้เป็นแรงจูงใจให้ผู้ศึกษาสนใจการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชพฤกษ์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งถือว่าการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้เป็นกุญแจสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการจัดสรรทรัพยากร แนวดำเนินการ และการประสานงานที่สำคัญนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาและผู้ให้ข้อมูล จำนวน 32 คน ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มผู้ร่วมศึกษา จำนวน 5 คน ได้แก่

1) ผู้ศึกษา

2) ผู้ร่วมศึกษา จำนวน 4 คน ได้แก่ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6

ชั้นละ 1 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 27 คน ได้แก่

1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ห้องละ 5 คน (สายชั้นละ 1 ห้อง)

2) วิทยากร จำนวน 2 คน

3) กรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน

2. กรอบแนวคิดของการศึกษาครั้งนี้ มีกรอบการศึกษา ดังนี้

2.1 กรอบแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1) ด้านกายภาพ

2) ด้านการบริหารจัดการ

3) ด้านบุคลากร

4) ด้านการติดตามประเมินผล

2.2 หลักและแนวคิดในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้เรียนระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน 7 ประการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 35)

1) ความเมตตากรุณา

2) มีระเบียบวินัย

3) ความรับผิดชอบ

4) ความซื่อสัตย์

5) ความเสียสละ

6) ความประหยัด

7) ความกตัญญู กตเวทิต

2.3 กลยุทธ์ในการพัฒนา

- การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC)

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนเมษายน 2558 - มิถุนายน

2558

นียมศัพท์

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน หมายถึง อาคารหลวงปู่พริ้ง(ศูนย์การเรียนรู้) ของโรงเรียน วัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ที่ถูกกำหนดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม

2. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ (อาคารหลวงปู่พริ้ง) ของโรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ให้สามารถจัดเป็นแหล่งที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมผู้เรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม ประกอบด้วย

2.1 ความเมตตากรุณา หมายถึง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการให้กำลังใจผู้อื่นเมื่อได้รับความทุกข์ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและช่วยเหลือผู้อื่น

2.2 ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เกรงครัต ในระเบียบวินัยอยู่เสมอ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

2.3 ความรับผิดชอบ หมายถึง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น ละเอียด รอบคอบ ถูกต้อง แก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเต็มใจและยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ

2.4 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเหมาะสมตามหน้าที่และมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

2.5 ความเสียสละ หมายถึง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการรู้จักแบ่งปันทรัพย์สินและสิ่งของต่าง ๆ มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

2.6 ความประหยัด หมายถึง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นเป็นผู้มีความประหยัด ดูแลรักษาสสมบัติส่วนตัวและส่วนรวม ชี้นำบุคคลอื่นให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรและเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน

2.7 ความกตัญญูกตเวที หมายถึง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการมีความรู้สึกสำนึกบุญคุณ และตอบแทนคุณกับผู้อื่นที่มีต่อเรา

3. การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC) หมายถึง การประชุมร่วมกันระหว่างผู้ศึกษากับ ผู้ร่วมศึกษา วิทยากร กรรมการสถานศึกษา ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน คือ

3.1 Appreciation : A คือ การให้ทุกคนให้การยอมรับและชื่นชม ซาบซึ่งคุณค่าคนอื่น เกี่ยวกับการคิดและจินตนาการ แสดงออกในการเขียน และพูดให้เห็นภาพในสิ่งที่ดีงาม เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย

3.2 Influence : I คือ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แต่ละคนมีอยู่ เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกันภายใต้ข้อจำกัดแต่ยังคงไว้ซึ่ง โอกาสและความทัดเทียมของทุกคน ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดยุทธศาสตร์สำหรับนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสนองอุดมการณ์ร่วมกัน

3.3 Control : C คือ การนำวิธีการที่สำคัญหรือยุทธศาสตร์ที่เลือกแล้วมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหรืออุดมการณ์ร่วมกัน

4. โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน หมายถึง โครงการที่กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ร่วมกันกำหนด นโยบาย วัตถุประสงค์ และกิจกรรมการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ (อาคาร หลวงปู่พริ้ง) ให้เป็นแหล่งที่ผู้เรียนสามารถศึกษาหรือทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนได้

5. กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การวางแผน และการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยกิจกรรมที่กำหนดขึ้น มีการกำหนดวัตถุประสงค์และการปฏิบัติที่ชัดเจน

ประโยชน์ในการศึกษา

1. ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนคือ อาคารหลวงปู่พริ้ง(ศูนย์การเรียนรู้)ของโรงเรียน วัดบางปะกอกเพื่อส่งเสริมผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เป็นแนวทางและรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชพฤกษ์ กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษา
ได้นำเสนอเอกสารแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม
2. คุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

1. ความหมายของคุณธรรม

กรมวิชาการ (2523 : 131) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรมเป็นพื้นฐานของการแสดงออกเป็นการกระทำพฤติกรรม หรือกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สภาพจิตที่เป็นกุศลที่เรียกว่าคุณธรรม คุณธรรมนี้เกิดขึ้นได้เพราะจิตรู้จักความจริง (truth) ความดี (Goodness) และความงาม (Beauty)

วัลลภ ปิยะมโนธรรม (2532 : 92) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรม หมายถึงสิ่งที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เช่น ความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีบุญคุณ ความซื่อสัตย์ต่อผู้เป็นนาย การบริจาคช่วยเหลือให้แก่ผู้ที่ทุกข์ยากกว่า การทำหน้าที่ให้ดีที่สุดตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย การอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีปรองดองกัน

2. ความหมายของจริยธรรม

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2522 : 18) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรม คือ ประมวลความประพฤติและค่านิยมที่คิดในสิ่งที่ดีงามและเหมาะสม

กรมวิชาการ (2523 : 3-4) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่าเป็นแนวทางของการประพฤติชอบทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

ดวงเดือน พันธุมาวิน (2524 : 2) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรม หมายถึงลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น คือพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกรู้ว่าเป็น

สิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

นักทฤษฎีทั้งหลายยอมรับว่า จริยธรรมของมนุษย์นั้นพัฒนาขึ้นตามลำดับอย่างเห็นได้ชัด จากวัยทารกไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ แม้มนุษย์จะมีการพัฒนาจริยธรรมที่แตกต่างกัน แต่นักทฤษฎีทางจริยธรรมก็ยังเชื่อว่า การพัฒนานี้ในบุคคลต่างๆ กันมีลำดับขั้นตอนเป็นแบบอย่างที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ก็ยังคงเห็นว่าทางจริยธรรมส่วนมากลงความเห็นว่า ต้นกำเนิดและแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นอยู่ที่การเรียนรู้ทางสังคม แต่ก็มีความคิดที่แตกต่างกันออกไปอยู่มาก จะกล่าวถึงเพียงบางทฤษฎีเท่านั้น ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า จริยธรรมเป็นส่วนเดียวกับมโนธรรม (Superego or Conscience) จริยธรรมเกิดจากขบวนการภายในของวัฒนธรรมหรือบรรทัดฐานของพ่อแม่ผู้เลี้ยงดู ได้แก่ การถือตนตามอย่าง (Identification) ทำให้เด็กรับเอาบุคลิกภาพ ค่านิยม มาตรฐาน จริยธรรมในสังคม เมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังจริยธรรม หากความต้องการของตนไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สังคมต้องการก็จะเกิดความขัดแย้งขึ้น และถ้าบุคคลนั้นทำชั่วเขาจะเกิดความละอายใจตนเอง ไม่สบายใจ ซึ่งถือว่าเป็นการลงโทษตัวเอง ต่อไปเขาจะไม่ทำซ้ำอีก โดยไม่ต้องมีการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอกนั้นคือ เขามีความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีหรือเกิดมโนธรรมภายในใจนั่นเอง

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีนี้เน้นว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมเป็นตัวการในการกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (Social Contingency) ให้แก่เด็กตั้งแต่เกิด โดยนำเอาหลักการเสริมแรงและหลักการเชื่อมโยงมาอธิบายวิธีการ ทฤษฎีนี้มีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้

2.1 พัฒนาการทางจริยธรรมเกิดจากการเจริญเติบโตของการคล้อยตาม กฎเกณฑ์ จริยธรรมของสังคม ทั้งทางความประพฤติ และอารมณ์ มากกว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสมอง (Cognitive Structure Change)

2.2 แรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมทุกจุดมีรากฐานจากความต้องการทางชีวภาพ หรือความต้องการรางวัลจากสังคมและการหลีกเลี่ยงการลงโทษ

2.3 พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม

2.4 พื้นฐานทางจริยธรรม (Basic Moral Norm) เกิดขึ้นภายในจิตใจ โดยมีสาเหตุจากกฎเกณฑ์วัฒนธรรมภายนอก

2.5 สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมมากเท่าใดขึ้นอยู่กับปริมาณของรางวัล การลงโทษ การห้าม และการเห็นแบบอย่างของพ่อแม่และบุคคลอื่นซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม (Socializing Agent)

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development Theory)

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้

3.1 แรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมคือ แรงจูงใจเกี่ยวกับ การยอมรับ(Acceptance) การมีความสามารถ (Competence) การเคารพตนเองหรือเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ (Self Esteem or Self Actualized) มากกว่าจะเป็นความต้องการทางกายหรือการลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความกลัว

3.2 ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรม คือ พัฒนาการจะเป็นสากล มีขั้นตอนเหมือนกันทุกวัฒนธรรม เพราะในทุกวัฒนธรรมมีการปฏิสัมพันธ์กันในสังคม มีการสวมบทบาท (Role Taking) และมีความขัดแย้งในสังคม ซึ่งต้องการการบูรณาการทางจริยธรรม (Moral Integration) เช่นเดียวกัน

3.3 กฎและเกณฑ์ปกติเบื้องต้นของจริยธรรม เกิดจากประสบการณ์ที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าเกิดจากการสร้างกฎเกณฑ์ภายในตนเอง จึงไม่นิยมขั้นพัฒนาการจากกฎภายใน แต่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนกับคนอื่น

3.4 สิ่งแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม พิจารณาจากคุณภาพ และขอบเขต โดยทั่วไป ของสิ่งเร้าทางพุทธิปัญญาและทางสังคม ตลอดช่วงการพัฒนาการของเด็กมากกว่าเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่าง จากพ่อแม่หรือประสบการณ์ที่ได้จากวินัย การลงโทษ หรือรางวัล

คุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 34) ได้กำหนดขอบข่ายของคุณธรรม จริยธรรม สำหรับพัฒนานักเรียน ได้แก่ ความมีเมตตา กรุณา ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ความประหยัดและความกตัญญู กตเวทิตะในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวทางดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน ได้แก่ ความมีเมตตา กรุณา ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ความประหยัด และความกตัญญู กตเวทิตะ ดังนี้

1. ความเมตตา กรุณา

กรมการศาสนา (2523 : 3 - 9) ให้ความหมายคำว่า เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ ปราบปรามดี ที่จะให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญหรือได้รับความสำเร็จสมความปรารถนา เช่น บิณฑบาตมีเมตตา ต่อบุตรธิดา ครูอาจารย์มีเมตตาต่อศิษย์ กรุณา หมายถึง ความสงสารคิดจะช่วยผู้ที่ได้รับทุกข์ให้พ้น

จากความทุกข์ เมื่อเห็นผู้ใดกำลังมีความทุกข์ความเดือดร้อน ก็พยายามหาทางช่วยเหลือบำบัดให้บรรเทาหรือพ้นไปจากความทุกข์

รุจิรุ ภู่อาระ และคณะ (2541 : 17 – 18) กล่าวว่า เมตตาหมายถึง ความต้องการที่จะให้ผู้อื่นมีความสุข ความกรุณา หมายถึง ความต้องการที่จะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์การแสดงความเมตตากรุณาควรปฏิบัติด้วยความจริงใจและไม่หวังผลประโยชน์อื่นซึ่งมีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

1. ให้กำลังใจผู้อื่นเมื่อได้รับความทุกข์
2. ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
3. ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

2. ความมีระเบียบวินัย

วินัย พัฒนรัฐ และคณะ (2541 : 9) กล่าวว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ และกติกาต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและใช้ควบคุมความประพฤติของคนในสังคม เช่น กฎหมาย คำสั่ง คำประกาศ ระเบียบของโรงเรียน และกล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีระเบียบวินัยไว้ดังนี้

1. รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
2. เคารงครัดในระเบียบวินัยอยู่เสมอ
3. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

3. ความรับผิดชอบ

ชวาล แพร์ตกุล (2524 : 33) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจความตั้งใจที่จะทำงานและติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดียอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดหมาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

ชานาญ นิสารัตน์ (2524 : 53) กล่าวว่า ความรับผิดชอบหมายถึง การยอมรับรู้และสำนึกในการกระทำของตนยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็ผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะผิดหรือถูก ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติสอดคล้องกับกฎของจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมอย่างเข้มงวดจากผู้อื่นการปฏิบัติตนให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบอยู่เสมอ ช่วยทำให้งานสำเร็จเรียบร้อยประหยัดเวลาเป็นลำดับขั้นตอน และเกิดประโยชน์ต่อตนเอง โดยคนที่ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบนั้นมีลักษณะการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

1. ตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น
3. ละเอียครอบคอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
4. ปฏิบัติหน้าที่ ถูกต้อง แก่ใจซื่อบกพร่องด้วยความเต็มใจ
5. ยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ

4. ความซื่อสัตย์

กรมวิชาการ (2523 : 74) กล่าวว่า ความซื่อสัตย์หมายถึง การกระทำที่ยึดหลักแห่งความยุติธรรมไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเคารพมั่นใจในตนเองเป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่นสัจจะ และความจริงใจความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่สามารถทำให้คนอยู่ร่วมกันได้ด้วยความไว้วางใจกัน ทำให้สังคมมีความสุข การปฏิบัติตนให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์นั้นมีลักษณะการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ ดังนี้

1. ปฏิบัติตนเหมาะสมตามหน้าที่
2. ซื่อตรงต่อตนเอง
3. ซื่อตรงต่อผู้อื่น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2524 : 12) กล่าวว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความซื่อตรง การไม่คดโกง ถ้าเป็นการแสดงทางใจจะเป็นน้ำใสใจจริง ไม่ซ่อนเงื่อนงำไว้ในใจทางกายเป็นการกระทำจริงไม่ใช่ทำดีเพื่อหลอกหลวงให้ผู้อื่นติดกับ ทางวาจาคือ พูดจริง คิดคงเส้นคงวา เชื่อถือไว้วางใจได้

5. ความเสียสละ

กรมวิชาการ (2523 : 27) กล่าวว่า ความเสียสละหมายถึง การยอมเสียสิทธิและยอมลำบากเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น เช่น พ่อแม่ยอมลำบากทำงานหาเงินเลี้ยงลูก ครูอาจารย์ยอมลำบากอบรมสั่งสอนนักเรียน ประชาชนบริจาคโลหิตให้โรงพยาบาล ทหารเสียสละชีวิตเพื่อชาติ เป็นต้น

วินัย พัฒนรัฐ และคณะ(2541 : 11 - 12) กล่าวว่า ความเสียสละ หมายถึง การให้หรือบริจาคสิ่งของต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ความเสียสละช่วยทำให้บุคคลไม่เห็นแก่ตัวยอมอุทิศตนเพื่อประโยชน์และความสุขในสังคม คนที่ปฏิบัติตนเป็นคนเสียสละนั้นมีลักษณะการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเสียสละดังนี้

1. รู้จักแบ่งปันทรัพย์สินและสิ่งต่างๆ
2. มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น
3. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

6. ความประหยัด

กรมวิชาการ (2523 : 32) กล่าวว่า ความประหยัด หมายถึงการใช้ทรัพย์สินสิ่งของให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด

วินัย พัฒนรัฐ และคณะ(2541 : 7) กล่าวว่า ความประหยัด หมายถึงการรู้จักใช้ทรัพย์สินหรือสิ่งต่างที่มีอยู่ตามความจำเป็นโดยใช้น้อยที่สุดแต่เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ทั้งนี้ต้องอาศัยความพอดีคือ ไม่ตระหนี่เกินไปจนเป็นการเบียดเบียนตนเอง และไม่สุรุ่ยสุร่ายจนเกินไปการรู้จักประหยัดโดยการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับสภาพตนเองและครอบครัวจะทำให้ชีวิตในอนาคตมีความมั่นคงและมีความสุข มีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

1. เป็นผู้มีความประหยัด
2. ดูแลรักษาสสมบัติส่วนตัว
3. ดูแลรักษาสสมบัติส่วนรวม
4. ชี้แนะบุคคลอื่นให้เห็นคุณค่าของทรัพยากร
5. เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน

7. ความกตัญญูกตเวทิต

กรมวิชาการ (2523 : 50) ได้ให้ความหมายของความกตัญญูกตเวทิตไว้ว่า กตัญญู หมายถึงความรู้สึกลำบากในบุญคุณหรือคุณความดีที่ผู้อื่นมีต่อเรา กตเวทิต หมายถึง การตอบแทนพระคุณที่ผู้อื่นมีต่อเรา ซึ่งอาจจะแสดงได้ทั้งการกระทำและคำพูด เช่น การกล่าวคำขอบคุณ

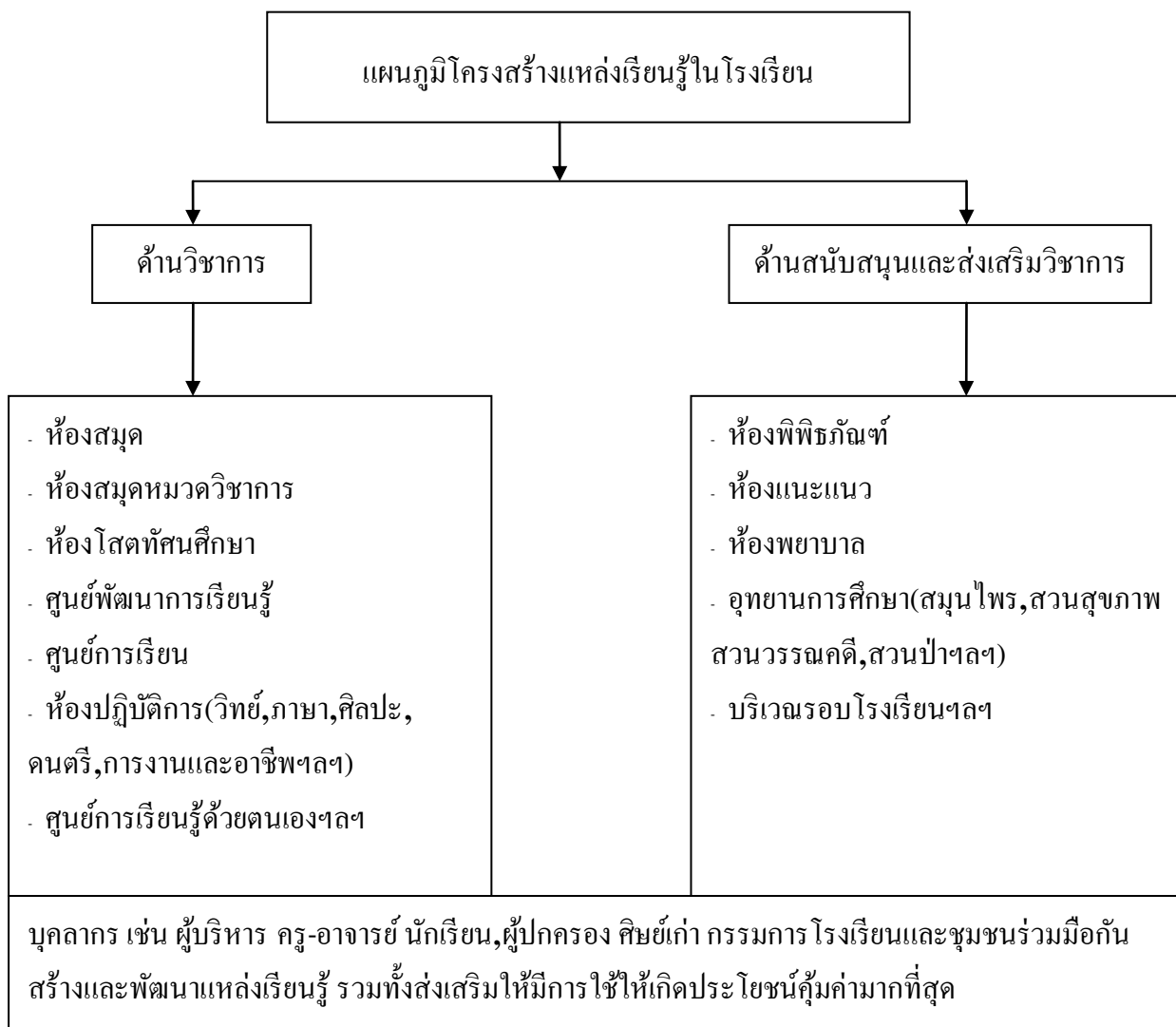
วินัย พัฒนรัฐ และคณะ (2541 : 14 - 15) กล่าวว่า ความกตัญญูกตเวทิต เป็นคุณสมบัติของคนดี ผู้ที่มีความกตัญญูกตเวทิต ย่อมได้รับความชื่นชม ความรักใคร่ ชีวิตมีแต่ความสุข

รุจิร ภู่อาระ และคณะ (2541 : 25) ได้ให้ความหมายของความกตัญญูกตเวทิตว่า กตัญญู หมายถึง การรู้สึกลำบากในบุญคุณหรือความดีของคน ๆ นั้น กตเวทิต หมายถึง การตอบแทนคุณผู้ที่มีพระคุณแก่เรา และกล่าวถึงลักษณะของความกตัญญูกตเวทิตต่อไปนี้

1. มีความรู้สึกลำบากในบุญคุณของผู้มีคุณ
2. ตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีคุณ

โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2542 : 16) ได้แบ่งโครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ด้านวิชาการและการสนับสนุนและการส่งเสริมด้านวิชาการของโรงเรียน ดังนี้

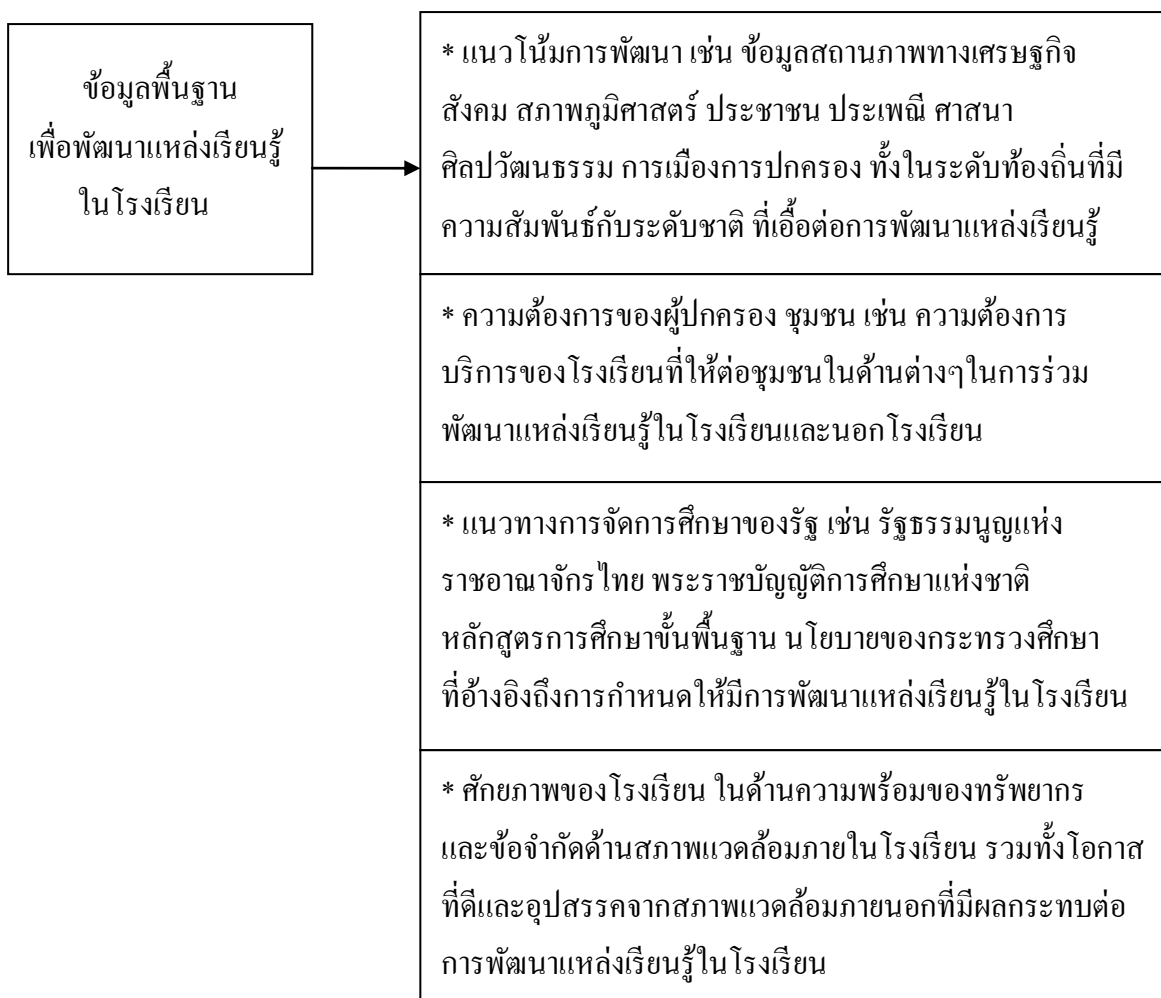

ภาพที่ 1 โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2542 : 20 – 24) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจำเป็นต้องศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อการจัดสร้างหรือปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เหมาะสมและนำข้อมูลสารสนเทศมาศึกษาทบทวน วิเคราะห์สภาพปัจจุบันเปรียบเทียบกับในอดีต วิเคราะห์แนวโน้มความเป็นไปได้ในการดำเนินการและกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 20)

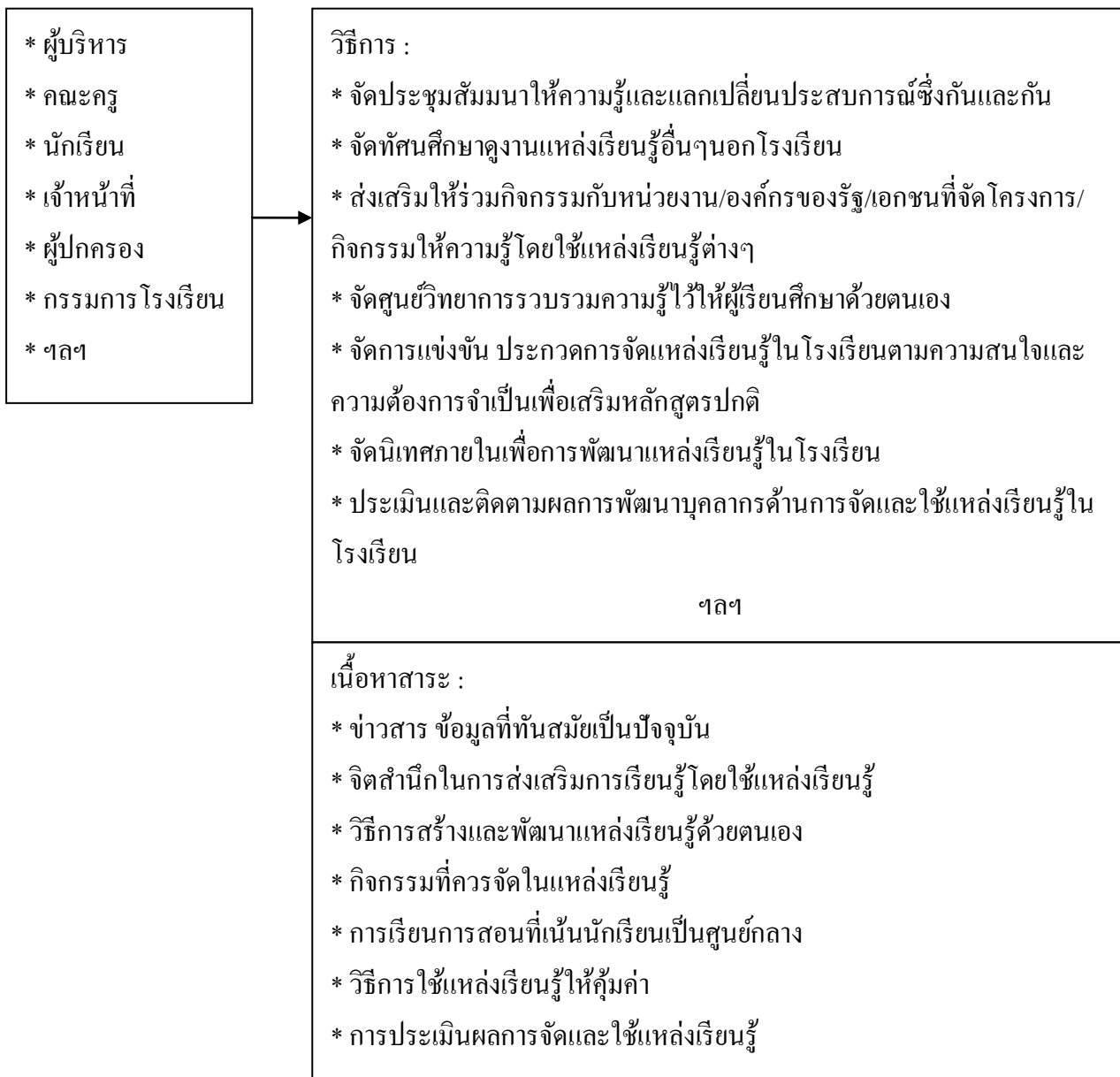

ภาพที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียน

2. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียน อาจจะนำยุทธศาสตร์มาใช้ในการดำเนินงานดังนี้

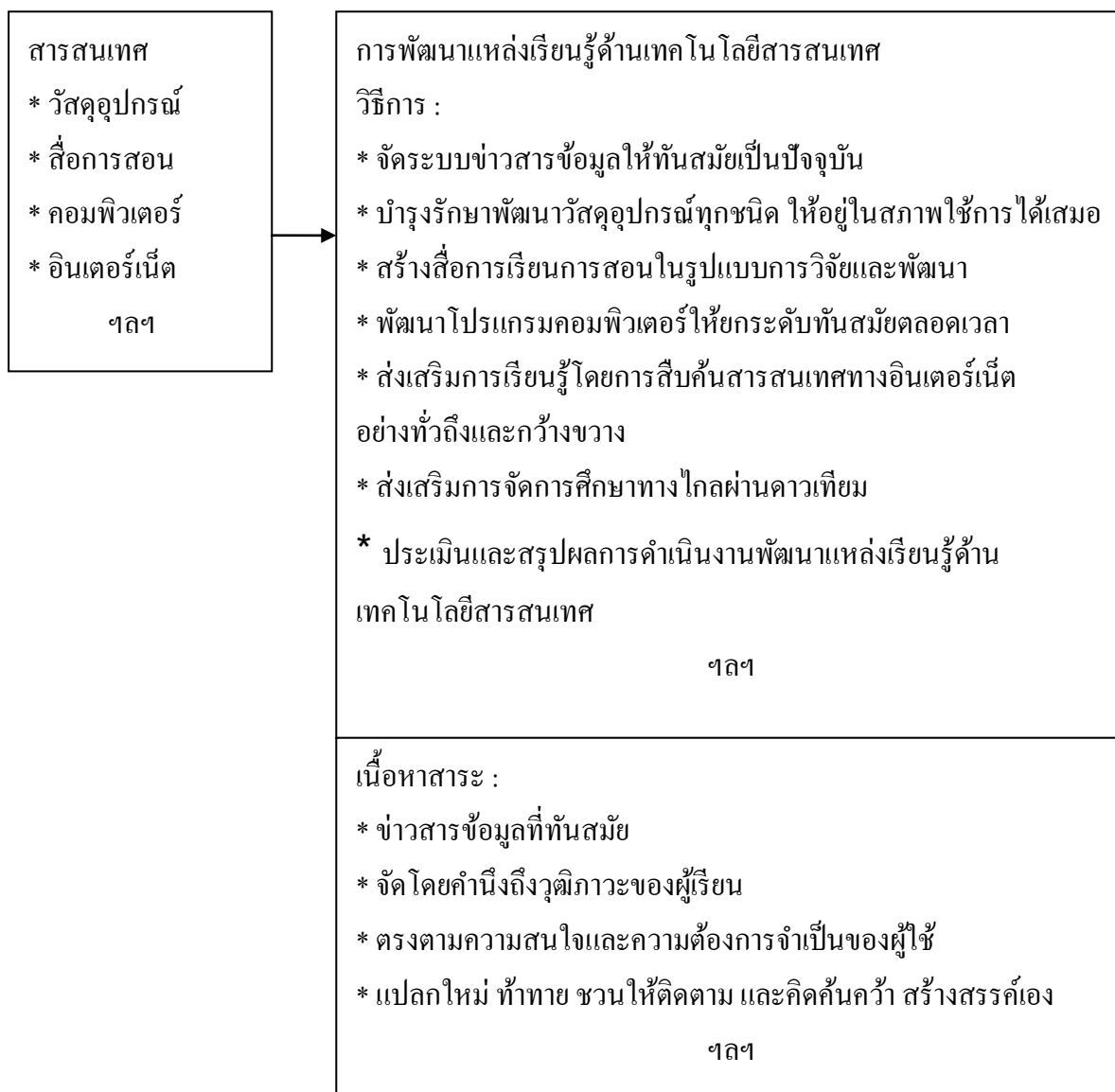
2.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนากุศลกรเพื่อส่งเสริมการจัดและการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นวิธีการกระตุ้นให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 21) ดังนี้

การพัฒนานุเคราะห์ด้านการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้

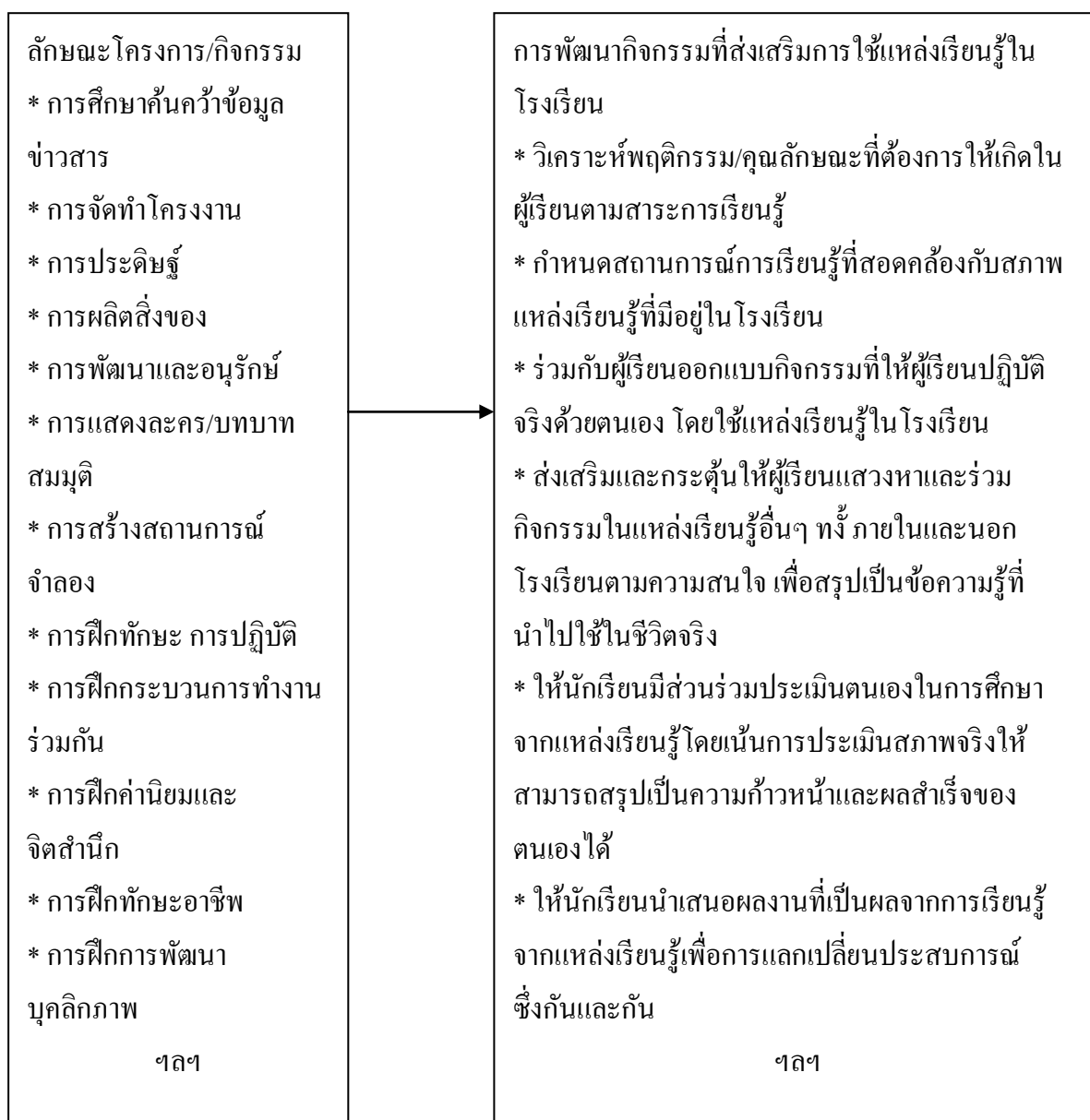
ภาพที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนานุเคราะห์เพื่อส่งเสริมการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้

2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นวิธีการเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีแนวทางการดำเนินงานสรุปเป็นแผนภาพ (กรมสามัญศึกษา, 2542 : 22) ดังนี้

ภาพที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เป็นวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามต้องการของความแตกต่างของผู้เรียน โดยมี แนวทางการดำเนินงาน (กรมสามัญศึกษา, 2542 : 24)

ภาพที่ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีเป้าหมายสำคัญ คือ เพื่อให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างคุณลักษณะของนักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัด และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยผู้สอนและผู้เรียนจะต้องช่วยกันออกแบบและพัฒนากิจกรรมที่จะใช้ในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

บทที่ 3

เนื้อหา รายละเอียดของเรื่อง

การศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชพฤกษ์ กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษา
ได้ดำเนินการโดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. กลยุทธ์ในการใช้แหล่งเรียนรู้
2. วิธีการศึกษา

กลยุทธ์ในการใช้แหล่งเรียนรู้

การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC)

ความหมายของการประชุมปฏิบัติการ

ซารี มณีสรี (2538 : 169 – 171) ได้อธิบายว่า การประชุมปฏิบัติการ (Workshop)
ทางการศึกษาเป็นการประชุมกลุ่มบุคคลในโรงเรียนเพื่อทำงานร่วมกันในปัญหาต่างๆ โดยใช้
การอภิปรายกลุ่ม เปิดโอกาสให้บุคคลได้ทำงานตามปัญหาของตน โดยความช่วยเหลือของที่ปรึกษา
การประชุมปฏิบัติการนี้ ได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว เดิมใช้เวลาระหว่างหยุดภาคเรียนในฤดูร้อน
จึงเรียกว่า Summer Workshop การประชุมเชิงปฏิบัติการนี้สามารถจัดให้เหมาะสมกับสภาพการณ์
และปัญหาความต้องการ ปัจจุบันเป็นที่นิยมแพร่หลาย

สมเกียรติ ศรีจักรวาท (2542 : 3 – 147) ได้ให้ความหมาย การประชุมปฏิบัติการไว้ ดังนี้
การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง การจัดประชุมเพื่อเพิ่ม หรือเสริมทักษะบางเรื่องให้แก่
ผู้เข้าประชุมโดยเฉพาะ วิธีการอาจประกอบด้วยการบรรยาย หรืออภิปรายเนื้อหาต่างๆติดตาม
ด้วยการลงมือปฏิบัติ ภายใต้การดูแลและให้คำแนะนำของที่ปรึกษาสรุปแล้วการประชุมปฏิบัติการ
หมายถึง การประชุมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการปฏิบัติงาน และ
สนใจที่จะแก้ปัญหาพัฒนางานร่วมกัน หรือเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงงาน สาระในการประชุม
ปฏิบัติการจะเน้นทั้งทฤษฎี และปฏิบัติ ผลการประชุมปฏิบัติการจะเป็นผลงานหรือคำตอบเกี่ยวกับ
ปัญหาต่างๆ ในการปรับปรุงงาน

หลักการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC)

หลักของวิธีประชุมแบบ AIC ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพึงพอใจ และมีจุดมุ่งหมาย
เดียวกัน ในอันที่จะสร้างสรรค์ และจัดการร่วมกัน โดยมีขั้นตอนการประชุม แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนความพึงพอใจ หรือ Appreciation (A) ขั้นตอนกลวิธีที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ หรือ Influence (I) และขั้นตอนการควบคุม หรือ Control (C)

ขั้นตอนความพึงพอใจ Appreciation (A) นโยบายหรือโครงการที่กำหนดขึ้นยากนักที่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเข้าใจสิ่งที่ยากที่สุด แต่จำเป็นที่สุดของการพัฒนาก็คือ การสร้างความพอใจให้ยอมรับนโยบาย/โครงการ การยอมมีส่วนร่วมและเข้าใจถึงความเป็นไปได้ว่างานนั้นจะสำเร็จ ในขั้นนี้ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 กรอบงาน ปรับการทำงานให้มีสมดุล ระหว่างพลังการทำงานการควบคุมความพอใจ

ขั้นตอนที่ 2 ความเชื่อมโยง กำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ช่วยทำงานร่วมมือเอาชนะการต่อต้าน

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวิธี กระบวนการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกิดความเข้าใจ สนับสนุน และยอมทำร่วมกัน

ขั้นตอนกลวิธี Influence (I) มีอิทธิพลต่อความพอใจที่จะทำ และต่อความสำเร็จของงาน ต้องเลือกเอาจากความพอใจในนโยบาย แต่ต้องคำนึงถึงสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และความคิดที่มีเหตุผล(Logic) มีการจัดลำดับความสำคัญ การกำหนดกลวิธี ต้องมีการสื่อสารสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบบตัวต่อตัว ควรถก และให้การแนะนำในระหว่างกลุ่ม ต่อรอง และสลายความขัดแย้งให้เสร็จสิ้นก่อน คุณภาพของการกำหนดกลวิธี แสดงได้ด้วยความสำเร็จของการสร้างสื่อสารสัมพันธ์กัน ระหว่างนักวิชาการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการกำหนดบทบาทของแต่ละคน ในงานใหม่ที่จะทำ ในขั้นนี้ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ความเป็นจริง และความเป็นไปได้ เมื่อเลือกนโยบายได้แล้ว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีความตระหนักในความจริงที่ว่า ถ้าไม่มีโครงการนี้ จะเกิดอะไรขึ้นต่อเขาและต้องทำอะไรกันเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้ตามความพอใจ ที่จะเป็นในอนาคต เพื่อเตรียมตัวรับความล้มเหลวในปัจจุบัน และคิดหาวิธีการใหม่

ขั้นตอนที่ 5 จัดลำดับความสำคัญ เมื่อทุกคนทราบความต้องการของตนแล้ว ต้องกระตุ้นให้อภิปรายแสดงออก เพราะความคิดอาจมาจากความรู้สึกส่วนตัว ศักดิ์ศรีทัศนคติทางสังคม และการเห็นคุณค่า (Value Web)

ขั้นตอนที่ 6 ความรับผิดชอบ ต้องทำแผนปฏิบัติการ ที่สามารถควบคุมได้ หรือหากกลุ่มมาทำ หรือบริหาร หาประสบการณ์ สร้างความพอใจให้ทุกคนได้ทำงานตามวัตถุประสงค์ ในกระบวนการขั้นนี้มีการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่อง ตามความแตกต่างของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

แต่การร่วมคิด วิสัยทัศน์ จะสร้างประสบการณ์ให้ชินกับการเปลี่ยนแปลง และความสอดคล้อง เสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

ขั้นตอนการควบคุม Control (C) ด้วยการลงมือปฏิบัติภายหลังการประชุมได้นำกรอบงาน ที่มีเหตุผล (Logical Framework) และแผนงานไปทำให้เกิดเป็นจริงขึ้นได้ ในขั้นนี้ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 7 ลงมือปฏิบัติ ผู้ผ่านการประชุมแล้ว ต้องรับเป็นภารกิจที่ต้องนำไปทำ ตามที่ตนได้เสนอไว้ ด้วยศักยภาพ และบทบาทที่แต่ละคนมีอยู่

ขั้นตอนที่ 8 ประเมินค่า (Appraisal) ทุก 3 เดือน ต้องมีการประชุม 3 เค้า (ผู้ปฏิบัติงาน ผู้สนับสนุนโครงการ ฝ่ายการเงิน ชุมชน และหัวหน้า) ทบทวนบทบาทและผลงาน เป็นการเพิ่มความใกล้ชิด แสดงพลังความพร้อมไปสู่ความสำเร็จของแต่ละคน

ขั้นตอนที่ 9 ประเมินผล (Evaluation) ทุกปีมีการประชุมทุกคนประเมินความก้าวหน้า ของงาน ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อตรวจสอบการบรรลุเป้าหมายในการทำงาน ซึ่งก็คือ เพิ่มความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติอยู่ และปรับเปลี่ยนกลวิธีปฏิบัติ เพื่อพัฒนาโครงการให้มีคุณภาพ สูงขึ้น พอใจยิ่งขึ้น จะเป็นโครงการที่พัฒนาอย่างสมบูรณ์ (Mature Project)

วิธีการศึกษา

การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ทัศนศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้ดำเนินการโดยมี รายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาและผู้ให้ข้อมูล จำนวน 32 คน ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มผู้ร่วมศึกษา จำนวน 5 คน ได้แก่

1) ผู้ศึกษา

2) ผู้ร่วมศึกษา จำนวน 4 คน ได้แก่ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6

ชั้นละ 1 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 27 คน ได้แก่

1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ห้องละ 5 คน (สายชั้นละ 1 ห้อง)

2) วิทยากร จำนวน 2 คน

3) กรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน

2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติ (Action) ขั้นการสังเกต (Observation) ขั้นสะท้อนผล (Reflection) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ดำเนินการ 3 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมศึกษาและให้ข้อมูล 2 ฉบับ ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์ระหว่างการประชุมปฏิบัติการ (AIC)

2) แบบสัมภาษณ์ระหว่างการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

2.2 แบบสังเกตกลุ่มผู้ร่วมศึกษา 2 ฉบับ ได้แก่

1) แบบสังเกตระหว่างการประชุมปฏิบัติการ (AIC)

2) แบบสังเกตการระหว่างการปฏิบัติการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

2.3 แบบบันทึก มี 2 ฉบับ ได้แก่

1) แบบบันทึกระหว่างการประชุมปฏิบัติการ (AIC)

2) แบบบันทึกระหว่างการปฏิบัติการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC) ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ ผู้ร่วมศึกษาและสัมภาษณ์วิทยากร โดยทำการสังเกตพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมในการประชุมปฏิบัติการ ตลอดระยะเวลาการประชุมปฏิบัติการ เลือกสัมภาษณ์สังเกตกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และวิทยากรที่เข้าร่วมประชุม

3.2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เก็บข้อมูลจากการ สังเกต สัมภาษณ์ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้านักเรียน โดยเลือกทำการสังเกต สัมภาษณ์ ในระหว่างช่วงเวลาที่มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และใช้แหล่งเรียนรู้นั้น

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธี การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล ที่เก็บรวบรวมมาจากการปฏิบัติตามกลยุทธ์ นำมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ เชื่อถือได้ จัดกลุ่มของข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ที่จะสามารถอธิบายตามความมุ่งหมายที่กำหนดได้

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณภาพ โดยการจัดกลุ่มของข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของข้อมูล

โดยการพรรณนา (Descriptive Analysis) ซึ่งจะแสดงแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงการปฏิบัติงานนั้น ดังนี้

- 1) วิเคราะห์กระบวนการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์
- 2) วิเคราะห์การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

สรุปผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาอาคาร หลวงปู่พริ้ง (ศูนย์การเรียนรู้) ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมการบรรยายให้ความรู้โดยวิทยากร

บุคลากรผู้ร่วมศึกษาฟังการบรรยายของวิทยากรในการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม และสร้างสรรค์ (AIC) และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม นักเรียนด้วยความสนใจ ตั้งใจ ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน โดยผู้ร่วมศึกษามีความสนใจและตั้งใจฟัง การบรรยายจากวิทยากร มีความกระตือรือร้นในการศึกษาเอกสารใบความรู้และยังมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการบรรยายโดยการซักถามปัญหาร่วมกับวิทยากรอย่างหลากหลาย เพื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันระหว่างวิทยากรและผู้ร่วมศึกษา

2. กิจกรรมการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC)

บุคลากรผู้ร่วมศึกษาทุกคนมีการแบ่งกลุ่มการฝึกปฏิบัติประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม และสร้างสรรค์ (AIC) โดยมีวิทยากรเป็นผู้สังเกตการณ์ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและชี้แนะแนวทาง ในการเขียนแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยบุคลากรผู้ร่วมศึกษามีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม และสร้างสรรค์ (AIC) และเขียนภาพภาพอนาคตเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนสรุปได้ดังนี้

1) โรงเรียนวัดบางปะกอกจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 7 ประการคือ คุณธรรมด้าน ความเมตตา กรุณา ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความประหยัด ความกตัญญู กตเวที

2) โรงเรียนวัดบางปะกอกมีนโยบายร่วมกับชุมชน ในการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอย่างชัดเจน

3) โรงเรียนวัดบางปะกอก มีคณะกรรมการพิจารณาและรับผิดชอบเพื่อส่งเสริมการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน อย่างชัดเจน

4) คณะครูของโรงเรียนวัดบางปะกอกมีความประพฤติ เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม 7 ประการคือ ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความประหยัด ความกตัญญู กตเวทิตะ

5) นักเรียนโรงเรียนวัดบางปะกอก แสดงพฤติกรรมที่เห็นว่ามีคุณธรรมและจริยธรรม 7 ประการ คือ ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความประหยัด ความกตัญญู กตเวทิตะและร่วมกันกำหนดนโยบายและเขียนโครงการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาได้

6) โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมบุคลากรโรงเรียนวัดบางปะกอก ในส่วนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนพบว่า ยังมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านความรับผิดชอบต่อประเภทอื่นๆ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาในครั้งต่อไป เนื่องจากการร่วมกันประเมินพบว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านนี้ยังมีน้อยและควรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโดยใช้การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC) ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และขยายผลให้กับเพื่อนครูในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านความรับผิดชอบต่อ อาคารหลวงปู่พริ้ง (ศูนย์การเรียนรู้) ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนเพิ่มขึ้น โดยได้มีการร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียน และสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนเพิ่มขึ้น โดยได้จัดกิจกรรมประกอบด้วย

1. กิจกรรมค่ายพุทธบุตร
2. กิจกรรมสวดมนต์ตอนเช้า
3. กิจกรรมนั่งสมาธิ
4. กิจกรรมใส่บาตรวันศุกร์
5. กิจกรรมธรรมศึกษา

สอดคล้องการจัดการเรียนการสอนในอาคารหลวงปู่พริ้ง(ศูนย์การเรียนรู้)เน้นการมีความรับผิดชอบต่อมากขึ้นซึ่งคาดว่าจะส่งผลให้การพัฒนาอาคารหลวงปู่พริ้ง(ศูนย์การเรียนรู้) สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนได้ ตามวัตถุประสงค์การศึกษาค้นคว้า

จากการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC) พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้ร่วมกันกำหนดนโยบายเพื่อผลักดันการทำงานให้สามารถดำเนินการไปได้ เนื่องจากเห็นว่าการทำงานจะสามารถปฏิบัติได้เมื่อมีการกำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน การกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องปฏิบัติก่อนที่จะดำเนินโครงการจากข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนดำเนินการตามนโยบายและเห็นว่านโยบายเป็นเครื่องมือ

ในการผลักดันการทำงาน หรือการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน และพบว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้ร่วมกันกำหนดโครงการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน เนื่องจากเห็นว่าควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ร่วมกันปฏิบัติ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจากการสำรวจก็พบปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ยังมีอยู่น้อย จึงควรส่งเสริมให้ครูร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าแหล่งเรียนรู้ในชั้นเรียนมีความสำคัญ และจำเป็นโดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นเนื่องจากนักเรียนใช้เวลาในห้องเรียนมากกว่าสถานที่อื่นในโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของกรมสามัญศึกษา (2542 : 9) ที่เห็นว่า การเรียนการสอนในโรงเรียน นักเรียนจะใช้เวลากว่าร้อยละ 90 อยู่ในห้องเรียนหรือในอาคารเรียน โรงเรียนจึงควรจัดแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนหรืออาคารเรียนให้มาก กล่าวคือ แทนที่ครูจะเป็นแหล่งความรู้แต่เพียงผู้เดียว ครูควรจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยใช้สื่อและเทคนิควิธีการที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง อาทิ จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียน ได้คิด ได้แสดงออกได้ทำงานร่วมกัน เรียนร่วมกันรวมทั้งความรู้เพื่อการรอบรู้ด้วยโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน บ้าน วัด โรงเรียนและยังพบว่าความร่วมมือร่วมใจขององค์กรที่เป็นหลักในสังคมจะเป็นแหล่งที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ ซึ่งจะเป็นการร่วมกันติดตาม ป้องกัน หรือแก้ปัญหาในภาพรวม การใช้ความร่วมมือนี้สามารถทำได้ โดยพิจารณาจากองค์กร หรือหน่วยงานที่เป็นแบบอย่างที่เป็นแหล่งที่สามารถอบรม สั่งสอนนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมได้ นั่นคือ บ้าน วัด และ โรงเรียน โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน บ้าน วัด โรงเรียนจึงเกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเลิศ มาแสง (2532 : 140 – 145) ได้กล่าวถึงการจัดรูปแบบแหล่งเรียนรู้ ในชนบท คือ 1) แหล่งความรู้ที่พัฒนาจากแหล่งความรู้หมู่บ้านโดยความร่วมมือของชาวบ้าน เช่นคณะกรรมการประจำหมู่บ้าน กลุ่มนักศึกษาทางไกลหรือกลุ่มพลังอื่นๆ รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ซึ่งสามารถที่จะให้บริการความรู้ด้านต่างๆ แก่ประชาชนในขอบเขตเนื้อหาที่กว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ของคนในหมู่บ้านให้ดีขึ้น 2) แหล่งความรู้หมู่บ้านที่จัดขึ้นในวัดเป็นสถานที่ที่ประชาชนมาพบปะกันเพื่อประกอบศาสนกิจร่วมกัน โดยมีพระเป็นผู้ให้การอบรม เทศนา ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาเรียนรู้ประการหนึ่ง 3) แหล่งความรู้ที่จัดขึ้นในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันที่จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในชุมชนอยู่แล้ว โดยเฉพาะมีอาคารสถานที่พร้อม มีห้องสมุดโรงเรียนหรือสามารถจัดเป็นห้องสมุดโรงเรียนที่ให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนได้ โดยจัดทำเป็นแหล่งความรู้ให้แก่ชาวบ้านได้เข้ามาใช้บริการโดยไม่จำกัดเวลา เพศ และวัย โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมบุคลากร จากการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและ

สร้างสรรค์ พบว่า ปัจจัยที่จะทำให้การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนประสบความสำเร็จคือ การพัฒนาบุคลากรให้เป็นต้นแบบ สามารถยึดเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติได้ ที่ประชุมเห็นว่า ยุทธศาสตร์นี้มีความสำคัญและควรส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนให้เป็น ผู้มีคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบ จากการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ พบว่ากิจกรรมที่จะสามารถส่งเสริม การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านนี้ประกอบด้วย 1) กิจกรรมค่ายพุทธบุตร 2) กิจกรรมสวดมนต์ ตอนเช้า 3) กิจกรรมนั่งสมาธิ 4) กิจกรรมใส่บาตรวันศุกร์ และ 5) กิจกรรมธรรมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจอยู่ 2 ประการ คือ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 การดำเนินการพัฒนาอาคารหลวงพ่อพริ้ง(ศูนย์การเรียนรู้)ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขต ราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร พบว่า มีผู้รับผิดชอบโครงการแต่การจัดการยังขาดความเป็นระบบ เพราะครูผู้รับผิดชอบบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจในคุณธรรม จริยธรรมที่จะนำมาสอดแทรก เนื้อหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอ

1.2 ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ยังไม่ชี้ชัดว่า การพัฒนาได้ผลเพียงใด เหมาะสมหรือไม่ น่าจะทดลองใช้เฉพาะกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งแล้วจึงขยายผลไปยังกิจกรรมอื่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนด้วยการทำงานเป็นทีม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อหาคุณธรรม จริยธรรมร่วมกัน

2.2 ควรศึกษาการวัดและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนที่เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษา

2.3 ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน เพื่อปรับกระบวนการและวิธีการในการพัฒนาให้เหมาะสมกับนักเรียนมากขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษารูปแบบและแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพื่อส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. คู่มือครูจริยศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2523.
- กรมวิชาการ. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2523.
- _____ . คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษากรณีป่าชุมชน. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.
- กรมสามัญศึกษา. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน. ราชบุรี : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 5, 2542.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522.
- ชวาล แพรัตกุล. หลักสูตรอบรมพิเศษวิชาการวัดผลระยะสั้น. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบ วิทยาลัย
วิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2524.
- ชารี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุรพาสาส์น, 2538.
- ชำนาญ นิสารัตน์. หนังสือเรียนสังคมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ : พัฒนา
หลักสูตร, 2524.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. วัดผลการศึกษา. 7(19) : 61-64 ; พฤษภาคม – สิงหาคม, 2522.
- บุญเลิศ มาแสง. กระบวนการนำการศึกษานอกโรงเรียนเข้ามาหล่อหลอมตนเองและสังคม. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2532.
- รุจิร ภู่อาระและคณะ. แบบเรียนแนวหน้าพัฒนากระบวนการ สดลน 6. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์,
2541.
- เริงชัย จงพิพัฒนสุข. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2531. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2531.
- โรงเรียนวัดบางปะกอก. รายงานประเมินตนเอง. กรุงเทพฯ : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขต
ราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร, 2557.
- วัลลภ ปิยมโนธรรม. คุยกับนักจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : บพิศการพิมพ์, 2532.
- วินัย พัฒนรัฐและคณะ. แนวการสอนแบบเรียนมาตรฐานฉบับพิเศษ เน้นกระบวนการ สดลน. 6.
กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2541.

สมเกียรติ ศรีจักรวาท. การวางแผนและการจัดประชุมทางวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. มาตรฐานโรงเรียนพุทธศักราช 2541 สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา, 2541.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. คู่มือครูเพื่อพัฒนาจิตพิสัยในระบบการเรียนการสอน

ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2524.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา. การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2552.

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษา. แนวทางจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : 2553.

ภาคผนวก

ชื่อโครงการ	พัฒนาแหล่งเรียนรู้
แผนงาน	บริหารงานบุคคล
ยุทธศาสตร์สถานศึกษา	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน กลยุทธ์ที่ ๒ ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและพัฒนาโรงเรียน กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและพัฒนาโรงเรียน
ลักษณะโครงการ	ใหม่
ระยะเวลาดำเนินงาน	ปีการศึกษา ๒๕๕๘
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ
สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร	มาตรฐานที่ ๔

๑. หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ให้ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง จึงได้กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ไว้ในมาตรา ๒๕ ดังนี้ “มาตรา ๒๕ รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ” ซึ่ง แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้มีข้อมูลอันหลากหลายพร้อมให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนาน และมีความสนใจที่จะเรียน สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้อย่างเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญในชุมชนของตน พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

อาคารหลวงพ่อพริ้ง เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนวัดบางปะกอก ที่ได้รับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์จากการร่วมแรงร่วมใจจากผู้บริหาร คณะครู และผู้ปกครอง โดยจัดรวบรวมข้อมูลแสดงเพื่อการเรียนรู้ตามหลักการ “บวร” กล่าวคือ บ้าน กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของชุมชนบางปะกอก เครื่องใช้สอยในครัวเรือน ประกอบด้วยเครื่องเบญจรงค์ วัด กล่าวถึงประวัติของหลวงพ่อพริ้ง อดีตท่านเจ้าอาวาสวัดบางปะกอก ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณูปการต่อโรงเรียนอย่างยิ่ง พระพุทธรูปประจำวัน รูปปั้นหล่อเหมือนจริงของหลวงพ่อพริ้ง และพระเกจิอาจารย์สำคัญ โรงเรียน กล่าวถึง ประวัติของโรงเรียน รางวัลเกียรติยศที่นำความภาคภูมิใจจากอดีตสู่ปัจจุบัน นับว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย

ปีการศึกษา ๒๕๕๘ อาคารหลวงพ่อพริ้ง โรงเรียนวัดบางปะกอก เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์และความพร้อมให้บริการแก่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และประชาชนที่สนใจเข้าศึกษาหาความรู้ จึงได้จัดโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อพัฒนาและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูและบุคลากรของโรงเรียนวัดบางปะกอก และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๓. เป้าหมาย

๓.๑ ด้านปริมาณ

๓.๑.๑ โรงเรียนวัดบางปะกอก มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ในพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ ๘๐

๓.๑.๒ โรงเรียนวัดบางปะกอก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ ๘๐

๓.๒ ด้านคุณภาพ

โรงเรียนวัดบางปะกอก มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๔. สถานที่ดำเนินการ

โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ

๕. แนวทางการดำเนินงาน

๕.๑ ขออนุมัติโครงการ

๕.๒ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการและกิจกรรม

๕.๓ ประชุมคณะกรรมการ วางแผนงาน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน

๕.๔ ดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรม ดังนี้

ที่	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
๑	กิจกรรมรับขวัญลูกบางปะกอก	ครูประจำชั้น
๒	กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมลูกบางปะกอก	นายเอกวิษ คุ้มผิวดำ
๓	กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	นางศิริรัตน์ รัตนะ

๕.๕ กำกับ ดูแล และติดตามการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

๕.๖ ประเมินผล สรุป และจัดทำรายงาน

๖. ค่าใช้จ่ายของโครงการ

เงินบริจาค

๗. ปัญหาและอุปสรรค

๗.๑ จำนวนผู้เรียนมีจำนวนมากส่งผลให้ตารางการจัดกิจกรรมคลาดเคลื่อน

๗.๒ มีการกีดกันนโยบายเร่งด่วนจึงสามารถจัดกิจกรรมได้ตามกำหนด

๘. การติดตามและประเมินผล

๘.๑ สถิติจากแบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม

๘.๒ แบบสอบถามความพึงพอใจ

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๙.๑ โรงเรียนวัดบางปะกอก มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ในพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง

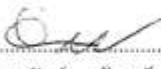
๙.๒ โรงเรียนวัดบางปะกอก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๑๐. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑๐.๑ ผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ ๘๐ มีใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในพัฒนาการเรียนรู้

๑๐.๒ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ ๘๐

ลงชื่อ..........ผู้เสนอโครงการ
(นายสนวัฒน์ ชัยชัชฎกุล)
ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

ลงชื่อ..........ผู้เห็นชอบโครงการ
(นายอนุรักษ์ น้อยเล็ก)
รองผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดบางปะกอก

ลงชื่อ..........ผู้อนุมัติโครงการ
(นายถวัลย์ มหิมา)
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางปะกอก

ปฏิทินปฏิบัติงานโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปีการศึกษา ๒๕๕๘
โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ

ที่	รายการ	ระยะเวลาที่ปฏิบัติ												ผู้รับผิดชอบ		
		พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.			
๓	เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ	/														- นายธนวัฒน์ ชัยคุชฎีกุล
๒	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ	/														- ฝ่ายบุคคล
๓	ประชุมฝ่ายบริหารและคณะครูเพื่อวางแผนการดำเนินการ	/														- คณะกรรมการ
๔	ประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรทุกคนได้รับทราบ		/													- ฝ่ายบุคคล
๕	ดำเนินการ		/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		- คณะกรรมการ
๖	กำกับติดตาม		/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		- คณะกรรมการ
๗	ประเมินผล						/							/		- คณะกรรมการ
๘	สรุปและจัดทำรายงาน													/		- คณะกรรมการ - นายธนวัฒน์ ชัยคุชฎีกุล

แบบสังเกตระหว่างประชุมปฏิบัติการ (AIC)

การใช้แหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชพฤกษ์บวรณะ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมประชุมปฏิบัติการ

- 1.1 สถานะ ผู้ร่วมประชุม () ผู้ร่วมศึกษา () กรรมการสถานศึกษา () วิทยากร
- 1.2 วุฒิการศึกษา () ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี
- 1.3 ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างการประชุม.....
- 1.4 วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....

ตอนที่ 2 โปรดบันทึกข้อมูลตรงกับการสังเกตเห็นของท่าน

ประเด็นการสังเกต

1. Appreciation : A คือ การให้ทุกคนให้การยอมรับและชื่นชม ประกอบด้วย

ขั้นตอนย่อย คือ

A- 1 เข้าใจสถานการณ์ สภาพที่แท้จริง (Reality) เป็นการเริ่มให้ทบทวน ระบายอารมณ์
ความคิด มีศิลป์ มีสัมพันธภาพกับคนอื่น ไม่เคร่งเครียด

A - 2 สร้างวิสัยทัศน์ สภาพที่คาดหวังในอนาคต (ideal vision หรือ Scenario) เป็นมติที่
ทุกคนเข้าใจความเป็นมา และคาดหวัง มีความประสงค์ร่วมกันตั้งแต่เริ่ม

ข้อมูลจากการสังเกต	ข้อมูลเพิ่มเติมนอกจาก ประเด็นการสังเกต	หมายเหตุ

แบบสังเกตระหว่างประชุมปฏิบัติการ (AIC)

การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมประชุมปฏิบัติการ

- 1.1 สถานะ ผู้ร่วมประชุม () ผู้ร่วมศึกษา () กรรมการสถานศึกษา () วิทยากร
- 1.2 วุฒิการศึกษา () ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี
- 1.3 ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างการประชุม.....
- 1.4 วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....

ตอนที่ 2 โปรมันติกข้อมูลตรงกับการสังเกตเห็นของท่าน

ประเด็นการสังเกต

2. Influence : I คือ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แต่ละคนมีอยู่ ประกอบด้วย

ขั้นตอนย่อย คือ

I - 1 คิดค้น หากทวิวิธี (solution design) เป็นขั้นตอนที่ทุกคนได้แสดงพลังและประสบการณ์มีส่วนร่วม หากความคิดของตนมีเหตุผล ได้รับการยอมรับ จะเกิดความภูมิใจ ถ้าของผู้อื่นดีกว่าก็ยอมรับเช่นกัน งานนี้จะเป็นของทุกคนตั้งแต่ต้น

I - 2 จัดความสำคัญ จำแนกกิจกรรม (priority) เป็นขั้นตอนที่ทุกคนได้แสดงประสบการณ์ให้ผู้อื่นเลือกใช้ประโยชน์ โดยใช้กิจกรรมเป็นสิ่งแวดล้อมความสำเร็จ

ข้อมูลจากการสังเกต	ข้อมูลเพิ่มเติมนอกจากประเด็นการสังเกต	หมายเหตุ

แบบสังเกตระหว่างประชุมปฏิบัติการ (AIC)

การใช้แหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชพฤกษ์ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมประชุมปฏิบัติการ

- 1.1 สถานะ ผู้ร่วมประชุม () ผู้ร่วมศึกษา () กรรมการสถานศึกษา () วิทยากร
- 1.2 วุฒิการศึกษา () ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี
- 1.3 ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างการประชุม.....
- 1.4 วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....

ตอนที่ 2 โปรดบันทึกข้อมูลตรงกับการสังเกตเห็นของท่าน

ประเด็นการสังเกต

3. Control : C คือ การนำวิธีการที่สำคัญหรือยุทธศาสตร์ที่เลือกแล้วมากำหนดเป็น
แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย

C - 1 วางแผน หาผู้รับผิดชอบ (responsibility) เป็นขั้นตอนที่ทุกคน ได้วิเคราะห์ตนเอง
แสดงพลังความสามารถ และภารกิจที่จะร่วมทำงานในเรื่องใดได้บ้าง

C - 2 จัดทำแผน / กิจกรรม / โครงการ (Action Plan) ขั้นตอนนี้ ต้องร่วมกันเขียนแผนงาน /
โครงการ

ข้อมูลจากการสังเกต	ข้อมูลเพิ่มเติมนอกจาก ประเด็นการสังเกต	หมายเหตุ

แบบสังเกตระหว่างประชุมปฏิบัติการ (AIC)

การใช้แหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปฏิบัติการ

- 1.1 สถานะ () ผู้ร่วมศึกษา () กรรมการสถานศึกษา () นักเรียน
1.2 ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในด้าน.....
1.3 วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....

ตอนที่ 2 โปรดบันทึกข้อมูลตรงกับการสังเกตเห็นของท่าน

ข้อมูลจากการสังเกต	ข้อมูลเพิ่มเติมนอกจาก ประเด็นการสังเกต	หมายเหตุ

ข้อสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชพฤกษ์ กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

- 1.1 ช่วงเวลา () ก่อนการประชุม AIC () ระหว่างการประชุม AIC () ระหว่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.2 วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 2 รายละเอียดของผู้ให้สัมภาษณ์

- 2.1 สถานะ () ผู้ร่วมศึกษา () กรรมการสถานศึกษา () วิทยากร () นักเรียน
- 2.2 วุฒิการศึกษา () ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี
- 2.3 ปฏิบัติกิจกรรมระหว่างการสัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามการสัมภาษณ์

1. ท่านเห็นว่า แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ใน โรงเรียน 7 ประการ ดังต่อไปนี้เป็นอย่างไรร
 - 1) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความเมตตากรุณา
 - 2) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านระเบียบวินัย
 - 3) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ
 - 4) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความซื่อสัตย์
 - 5) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว
 - 6) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความประหยัด
 - 7) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความกตัญญู กตเวทิตะ
2. ท่านเห็นว่าจะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้ง 7 ด้าน ตาม ข้อ 1. ได้อย่างไร
3. ท่านเห็นว่า ปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้ง 7 ประการ ตามข้อ 1.
4. ท่านเห็นว่าปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรค หรือปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้ง 7 ประการ ตามข้อ 1.
5. ท่านมีความรู้สึกร้อยประการกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้ง 7 ประการ ตามข้อ 1.

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ระหว่างการประชุมปฏิบัติการ (AIC)

การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชวัตรบูรณะ กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

1.1 ช่วงเวลา () ก่อนการประชุม AIC () ระหว่างการประชุม AIC

1.2 วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 2 รายละเอียดของผู้ให้สัมภาษณ์

2.1 สถานะ () ผู้ร่วมศึกษา () กรรมการสถานศึกษา () วิทยากร () นักเรียน

2.2 วุฒิการศึกษา () ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี

2.3 ปฏิบัติกิจกรรมระหว่างการสัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามการสัมภาษณ์

ท่านเห็นว่าขั้นตอนการประชุม AIC เป็นอย่างไร

3.1 ขึ้นก่อนเริ่มกระบวนการ AIC

1. การคัดเลือกผู้เข้าประชุม

.....

.....

2. เตรียมประเด็น

.....

.....

3. เขียนวัตถุประสงค์ของประเด็น

.....

.....

4. การแบ่งกลุ่ม

.....

.....

5. การเตรียมห้องประชุม

.....

.....

6. เตรียมอุปกรณ์

.....
.....

3.2 การกิจของผู้เข้าร่วมประชุม

การกิจผู้สนับสนุนกลุ่ม (Facilitator)

.....
.....
.....

การกิจสมาชิกกลุ่ม

.....
.....
.....

3.3 ชั้นประชุมด้วย AIC

ในการประชุมทำงาน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน คือ A-1, A-2, I-1, I-2, C-1, C-2 ดังนี้

ขั้นตอน A - 1 : เข้าใจสถานการณ์ สภาพความเป็นจริง (Reality)

.....
.....
.....

ขั้นตอน A - 2 สร้างวิสัยทัศน์ สภาพที่คาดหวังในอนาคต (Ideal vision หรือ scenario)

.....
.....
.....

ขั้นตอน I - 1 คิดหาทวิวิธี (Solution design)

.....
.....
.....

ขั้นตอน I - 2 จัดความสำคัญ จำแนกกิจกรรม (Priority)

.....
.....
.....

ขั้นตอน C - 1 วางแผน หาผู้รับผิดชอบ (Responsibility)

.....
.....
.....

ขั้นตอน C - 2 จัดทำแผน / กิจกรรม / โครงการ (Action plan)

.....
.....
.....

3.4 ภายหลังการประชุม

.....
.....
.....

แบบบันทึกการประชุม (AIC)

การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
 กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชวัตรบูรณะ กรุงเทพมหานคร

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อผู้บันทึก.....

คำชี้แจง

แบบบันทึกนี้ เป็นการบันทึกการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนก่อนเริ่มกระบวนการ (AIC)

1.1 การคัดเลือกผู้เข้าประชุม

.....

.....

.....

1.2 เตรียมประเด็น

.....

.....

.....

1.3 เขียนวัตถุประสงค์ของประเด็น

.....

.....

.....

1.4 การแบ่งกลุ่ม

.....

.....

.....

1.5 การเตรียมห้องประชุม

.....

.....

1.6 เตรียมอุปกรณ์

.....
.....
.....

2. การกิจของผู้เข้าร่วมประชุม

ภารกิจผู้สนับสนุนกลุ่ม (Facilitator)

.....
.....
.....

ภารกิจสมาชิกกลุ่ม

.....
.....
.....

3. ชั้นประชุมด้วย AIC

ในการประชุมทำงาน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน คือ A-1, A-2, I-1, I-2, C-1, C-2 ดังนี้

1.1 ขั้นตอน A - 1 : เข้าใจสถานการณ์ สภาพความเป็นจริง (Reality)

.....
.....
.....

1.2 ขั้นตอน A - 2 สร้างวิสัยทัศน์ สภาพที่คาดหวังในอนาคต (Ideal vision หรือ scenario)

.....
.....
.....

1.3 ขั้นตอน I - 1 คิดหากลวิธี (Solution design)

.....
.....
.....

1.4 ^๕ขั้นตอน I - 2 จัดความสำคัญ จำแนกกิจกรรม (Priority)

.....
.....
.....

1.5 ^๕ขั้นตอน C - 1 วางแผน หาผู้รับผิดชอบ (Responsibility)

.....
.....
.....

1.6 ^๕ขั้นตอน C - 2 จัดทำแผน / กิจกรรม / โครงการ (Action plan)

.....
.....
.....

4. ภายหลังการประชุม

.....
.....
.....

แบบบันทึก

การใช้แหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดบางปะกอก สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการบันทึก

1.1 วัน เดือน ปี ที่บันทึก.....

ส่วนที่ 2 รายละเอียดของการบันทึก

1) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความเมตตากรุณา

.....
.....
.....

2) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านระเบียบวินัย

.....
.....
.....

3) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ

.....
.....
.....

4) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความซื่อสัตย์

.....
.....
.....

5) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว

.....
.....
.....

6) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความประหยัด

.....
.....
.....

7) แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้านความกตัญญู กตเวที

.....
.....
.....

สรุปผลการบันทึก

.....
.....
.....